

IV 44511
 9. 1. 1914/10483

C. kr. pošti!
 Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
 Dunaj V. Bräuhausgasse 84.

**PROSTA
 VODI
 POT K
 SVOBODI!**

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO se nahaja v Trstu ul. Madonnina 15. Telefon 1570. UPRAVNIŠTVO Dunaj V. — Bräuhausgasse 84.	Izhaja 1. in 15. vsakega meseca. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.	Naročnina: za celo leto 4.40 K za pol leta 2.20 K za četrt leta 1.10 K Posamezna številka 18 vin.
---	--	--

Štev. 1. V Trstu, 8. januarja 1914. Leto VII.

Vsem našim čitateljem!
 Radi plačilnega gibanja tiskarskih pomočnikov, oziroma izpora od strani lastnikov tiskarn, naš list 15. decembra 1913 ni mogel iziti. Raditega naj se nam torej oprostí izpad 24. številke.
 Uredništvo in upravništvo.

Vsem cenjenim čitateljem „Železničarja“ želi srečno in veselo novo leto
 Uredništvo in upravništvo.

Novo leto.

Zopet je eno leto za nami. Leto, ob katerega začetku se je porajalo mnogo upov v boljšo bodočnost in ki je prineslo mnogo razočaranj. Leto 1913. je nastopilo svojo pot v svitu ogromnega požara in skozi potoke krvi. Človeško klanje na Balkanu je bilo v polnem teku in na vrhuncu okrutnosti. Bilo je medsebojno klanje narodov, ki drug drugemu niso storili nič hudega. Onalo se jih je na morišče le za imperialistično stremljenje majhnih potentatov, ki bi bili radi veliki. Imperialistične težnje gospodujočih so pognale ne samo balkanske narode v veliko gospodarsko bedo, temveč tudi druge.

Gospodarska kriza je zavladala skoraj po vsej Evropi. Najobčutnejše pa je pri tem prizadeta »naša mila domovina«. Brezposelnost na

vseh koncih in krajih, polomi, neznosna draginja in — smelo trdimo — tudi lakota, v teh znamenjih je poteklo leto 1913. Koristi od vsega tega so imeli in še imajo velekapitalisti in borzni spekulantí, med katerimi so tudi kronane glave. Dvomljivo slavo brezglavne politike pa morajo plačevati narodi s svojo srčno krvjo. Stradati morajo še nadalje in še huje ter s krvavimi žulji plačevati sredstva, ki se jih poslužujejo mogotci, da še nadalje obdrže ljudstvo v suženjstvu.

Pa še ni preminil barbarizem starega in srednjega veka, temveč, da je postal še hujši kot kdaj poprej, nam živo pričajo dogodki minolega leta. Da se pa ta barbarizem odpravi, morajo ljudstva šteti ogromne svote za nenasitno pošast, ki straši po vsem »kulturnem« svetu.

Vedno se mnogo govori o kulturi sedanje dobe. Ali more biti prava kultura, ki v blato tepta človeške pravice? Ne! V pravi kulturi sploh ni prostora za institucije v barbarske svrhe. Prava kultura je ljubezen in bratstvo vseu narodov. Po pa skušajo mogotci, ki imajo koristi od sedanjega družabnega reda, preprečiti s tem, da sejejo razdor med narode. Izmed teptanih si izberejo gotovo število, ki se jih poslužujejo kot slepega orodja v svoje gospodovalne namene.

Ogromne svote se izda za sredstva, ki naj obdrže ljudstvo še nadalje v tlačanstvu. Ni pa denarja, kadar pridejo tlačeni in zatirani, ter zahtevajo košček kruha zase in za svoje stradajoče družine, ker če bi se dalo tem, bi bil moloh »prikrajšan« na svojem obilnem kosilu.

Zaman zahteva delavstvo že leta in leta starostno zavarovanje; zaman zahteva odpravo krivične carine na uvoz živil; zaman zahteva uvoz mesa in žita, a tudi zaman zvišanje plač, ki so sramotno nizke, kakor nikjer drugod. In tako je cela vrsta stvari, ki jih gladno in bedno ljudstvo

ne more doseči. Železničarji se borijo že leta in leta za zboljšanje svojega skrajno slabega položaja. Vlada pa jih z železniškimi upravami vred ima za norca in se skuša na njihov račun okoristiti.

In kdo je vsega tega kriv?
 Velik del krivde zadene delavsko ljudstvo samo! Kaj pomaga jadikovanje, da so zastopniki denarnega žaklja v parlamentu izdali interese delavstva? Gospodje glasujejo v zbornici in delegacijah za vse, kar zahtevata vlada in moloh, ter proti vsem ljudskim zahtevam. Poleg tega pa še se krvavo norčujejo iz ljudske bede. Toda vkljub vsemu temu verjame ljudstvo pri vsakih volitvah sladkim obljubam izdajalcev ljudskih interesov. Vrhutega pa jim še navdušeno vpije: »Živijo!« Ali se ljudstvo res še ne zaveda, da se tako roga svoji lastni usodi. Dokler bo delavstvo še tako nezavedno, tudi ne bo moglo tako kmalu misliti na zboljšanje svojega položaja. Dokler bo izbiralo svoje mučitelje za svoje zastopnike, nikakor ne more upati v boljšo bodočnost.

Mnogo jih je, ki slepo drve v razne tabore, ustanovljene po gospodujočih in njih hlapcih samo zato, da rušijo delavsko solidarnost in da delavstvo tem lažje popolnoma zasušnijo. Ti zapeljanci ne vidijo svoje lastne škode, ki jo vsled tega trpe. Armado delavskega razreda, ki se poteguje tudi zanje, pa sramotijo in ji delajo zapreke.

Tu je na mestu, da se vsak vpraša, ali je storil svojo dolžnost napram sebi in svoji družini. Če svoje dolžnosti ni storil, naj zamujeno takoj popravi. Pridruži se naj svetovni armadi izkoriščanih in razlaščenih, ter se z njimi vred bojuje za dosego vzvišenega cilja: boljše bodočnosti za trpeče in tlačeno človeštvo.

LISTEK.

Civilna lista.*

Popolnoma nemogoč pogovor.

Osebe: Kralj. Minister. Kralj je dobro zajtrkoval, je zelo dobre volje in čez noč se je nečesa domislil. To se redkokdaj zgodi, toda topot je tako. In storil je trden sklep.

Kralj: Povejte mi, dragi Bedakov, zakaj mi moji podložni — hm — zakaj mi ljudstvo pravzaprav plačuje civilno listo?

Minister: Ker — da — Veličanstvo — ker je bilo vedno tako — in — seveda! ker Vašemu Veličanstvu ti dohodki ustavno pritičejo!

Kralj: Sem seveda sklenil, moj dragi Bedakovič —

Minister: Oprostite, Veličanstvo — Bedakov —

Kralj: Dobro, dobro! Gospodje ministri se tako pogostoma menjajo. Večkrat v resnici ne vem — Torej — hm — kaj sem hotel reči — a res, sklenil sem, da se odrečem civilni listi.

Minister: Ne razumem prav.

Kralj: Da, da! Odrečem se, moj dragi Bedakovski. Čital sem neko knjigo. Na skrivnem, seveda, na skrivnem, moj dragi Bedakar. Ali ta mož nam ubogim kronanim glavam podžiga! Toda možu se lahko pomaga. — Hočem postati moderen. »Prvi sluga moje države«. In tako dalje. — Povejte mi, koliko mamona pravzaprav takole vsega skupaj?

Minister: Tri milijone štiristošestinsedemdesettisoč štiristo petinpetdeset mark, in edenintrideset stotink. Čisto natančno, Veličanstvo.

Kralj: Na mesec?

Minister (v zadregi): Hm, na leto, seveda, Na leto, takorekoč, Veličanstvo.

Kralj: Tako, tako! No, da, to se ne more tako natančno vedeti, kaj stane vsa ta ropotija. — Koliko pa dobivate Vi, ljubi Bedakov?

Minister: Trideset tisoč mark, Veličanstvo.

Kralj: No, tega pa Vi tudi ne zaslužite! — Črtajmo najprej milijone iz moje civilne liste. Če prav premislim, se itak največ potratí za moje love in brezumno veliko število bivališč in za potova-

nja. Proč s to šaro! Saj imam precej lepo zasebno premoženje. Koliko pa imam pravzaprav?

Minister: Bo približno kakih petdeset milijonov?

Kralj: Grom in strela! To je pa že lep kupček. Saj že obresti zadostujejo za zabavo. Pojasnite mi samo, dragi — eh — Bedakovič, zakaj mi podložni plačujejo še štiri milijone??

Minister (lovi sapo in naporno premišluje.)

Kralj: Torej proč s tem! Hočem biti plačan kakor vsak drugi uradnik. Koliko časa pa opravljam vladarske posle na dan?

Minister: Ali, Veličanstvo, sem...

Kralj: Dve uri! Povprečno, kajneda? Poročila, podpisi, konec. Potem še obiske in sprejeme. Lepo. Recimo torej, štiri ure vsega skupaj da dan. Koliko pa dobi višji — hm — recimo — zelo visok uradnik na uro?

Minister: Veličanstvo —

Kralj: Vi delate pet ur na dan, kajneda? Znaša okoli 1500 na leto. Dobite pa 30.000 mark. Znaša 20 mark na uro. Je precej, se mi zdi! Torej, zaradi mene, naj se mi da 25 mark na uro. Samo,

* Po »Eisenbahnerju« št. 35, 1913.

Obzor.

Državni zbor se je zadnji čas mnogo bavil s finančno reformo. Sprejel je z enim glasom večine, da se eksistenčni minimum zviša od 1200 na 1600 kron, to je, da ima plačevati dohodninski davek od 1600 kron, ne pa kakor doslej že od 1200 K.

Novi državni davki znašajo 150 milijonov K. Vsled zvišanja eksistenčnega minima odpade 4 in pol milijona kron na dohodninskih davkih.

Klerikalci in liberalci so glasovali proti zvišanju eksistenčnega minima. Med njimi tudi sledeči: Pogačnik, Povše, Šusteršič, Krek, Jarc in dr. Ravnihar.

Starčki v gosposki zbornici, ki je coklja vseh naprednejših zakonov, se delajo grozno ogorčene, radi zvišanja eksistenčnega minima. Žal jim je, da se delavnih ljudskih slojev še bolj ne obremenijo z davki. Po vsej slii hočejo pokopati revnejšim slojem koristni sklep zbornice poslancev. Pravijo, da je država oškodovana.

Gibanje tiskarskih pomočnikov se je razširilo po vsej Avstriji. Mnogo listov je moralo prenehati z izhajanjem. Bije se ljut boj. Lastniki in gospodarji tiskarn so napravili poizkus, da bi porazili delavce in jim uničili organizacijo. Odpovedali so stavcem delo in skušali dobiti stavekokaze. V soboto 20. decembra je potekel odpovedni rok in vse tiskarne, ki se med tem niso pogodile z delavci, so morale ustaviti obrat. Gospodarji so zahtevali zase oblast v posredovalnici dela, da bi tam delovali po svoji volji. Sedaj pa so delavci od svoje strani stavili zahteve. Boj se nadaljuje.

22. decembra je končalo zasedanje delegacij, v katerih so meščanske stranke dovolile molotu militarizmu nove milijone, ki se jih bo izprešalo iz bednega ljudstva. Naši parlamentarni zastopniki so ostro obsojali politiko zunanega ministra grofa Berchtolda in postopanje vojaške uprave, ki je brez ustavnega dovoljenja potrošila mnogo milijonov kron. Vrhutega si je pridržala rezerviste čez čas, da pomnoži število moštva v armadi. Nadalje zavlačuje uvedbo dveletne vojaške službe. Vsled teh dejstev je vse gopodarsko življenje v Avstriji na robu propada.

V Vremskem Britofu pri Divači je 8. decembra voda vdrla v tamošnji premogokop. V rovih je bilo dvanajst delavcev. Teh so po devetih dneh rešili samo dva živa, ki sta bila v zgornjem rovu. Vsi ostali so mrtvi. Zalila jih je voda. Kapitalistična brezobzirnost je povzročila, da obkokuje večje število vdov in otrok svoje rednike.

Iz Londona poročajo, da je določilo mednarodno tajništvo na svoji zadnji seji, da bo prihodnji mednarodni socialistični in strokovni kongres na Dunaju. Pričel se bo 23. avgusta 1914. Provizorični dnevni red je: Brezposelnost; draginja; alkoholizem; imperializem in mednarodna rabsodišča.

da imami nekaj posebnega. Kako lepo pravijo naši prični listi? »Narod sam sebi dolžan« itd.

Minister (postane polagoma v resniči bedak): Veličanstvo —

Kralj: Če rabim denar, saj lahko opravljam čezurno delo...

Minister: Veličanstvo —

Kralj: Kje bi me morda še lahko zaposlili?

Minister: Veličanstvo —!!!!

Kralj: Morda bi se mi še moglo dovoliti kakšno doklado. Za »reprezentacijo«. Čeravno — zaupno Vam povem — se mi zdi reprezentacija budalost. Vedno se moram preoblačiti biti prav »prilijfden« in izgovarjati rečenice, ki so istotako odveč.

Minister (si polagoma opomore): Sem popolnoma začuden, Veličanstvo, ne pojimim...

Kralj: A, sedaj se čudite? Zakaj pa? Kako? Čemu? Tudi jaz hočem enkrat biti človek! Tudi jaz hočem biti moderen! Vedeti hočem, zakaj sem tu! Delati hočem in zato biti pošteno plačan! Čitati hočem, kar se mi zljubi, in misliti, kar hočem! To povejte ljudskemu zastopstvu! To pišite v naše pridne vladne liste!

Minister (se je ojunačil in prične resno,

Panama Dlugosz-Stapinski.*

Besede in dejanja aktivnega avstrijskega ministra.

Kaj je bil Dlugosz, predno ga je cesar imenoval ministrom, ni bila v Galiciji za nikogar tajnost. Sin sodnijskega uradnika, je bil Dlugosz s svojimi »študijami« kmalu gotov. Po štirih razredih gimnazije je prišel na Češko, kjer je v potujočem cirkusu nastopal kot »atlet«. Ko je po vojaški službi, ki jo je dovršil kot korporal, pustolovil po Galiciji, kjer ga je sprejel znani proizvajalec nafte Mac Garvey kot rovnega vodjo. Svojo karijero je Dlugosz naredil s svojimi pestmi, ko je mučil delavce. Osleparil je vse, ki so mu zaupali svoje majhne glavnice. Iz Gorlic je moral pobegniti v Boryslav, kjer je vsled svojih zloglasnih metod postal večkratni milijonar, zlasti pa, ko je svoje jame prodal Angležem za 8 in pol milijonov.

Sedaj pa je neotesan in neveden špekulant dobil politične aspiracije. Najprej je bil nacionalni demokrat, potem ljudski strankar in si je kupil mandat s tem, da je podkupil rusofilske mešetarje v svojem volilnem okraju, in to prav izdatno.

Že v tej prvi njegovi »politični« dobi je Dlugosz dovajal Stapinskiju svoje prijatelje in družabnike, kakor n. pr. barona P'opp'e'r'ja, (ki ga je vrlo izkoriščal), mešetarja Jonasa in druge take ljudi z zahtevo, Stapinski naj posreduje zanje v poljedelskem ministrstvu, kjer je bil takrat sekcijski šef Zaleski! V mnogih slučajih je Stapinski res »interveniral«. Zato pa je Dlugosz od dotičnih oseb jemal denar, ter ga izročal Stapinskiju za njegovo banko, še bolj pa za njegov dnevnik »Gazeta Powščechna«. Dogodilo se je celo, da je Dlugosz vzel od Popperja 20.000 kron, dočim trdi Popper, da je dal 45.000 kron! Slabo urejevan list pa je po dveh letih prenehal izhajati.

Tudi za zadnje državnozbornske in deželnozbornske volitve je večkratni milijonar in ljudski strankar Dlugosz dajal denar Stapinskiju, ki je od svoje strani »krmil« posamezne kandidate. Enkrat mu je dal Dlugosz 38.000 kron v volilne svrhe; zato pa se ga je v »generalnem svetu« ljudske stranke hvalisalo kot dobrotnika. Pokazalo pa se je, da si je Dlugosz dal izplačati 30.000 kron od takratnega gališkega namestnika dr. Bobrzinskega iz volilnega sklada vlade!

Ravnatoko je delal ob času zadnjih deželnozbornskih volitev, ko je Dlugosz »dal« Stapinskiju 40.000 kron in si jih dal »povrniti« od grofa Stürgkha.

Tako je bilo tudi z zloglasno bančno koncepcijo, ki jo je podelil še Korytowski. Ta koncesija je veljala kot podkup cele ljudske stranke. Najprej se je glasila na ime Stapinskija, potem pa se jo je »prepisalo« na ime Dlugosz — deželna banka in je služila za ustanovitev »Banke Ludowy« (ljudske banke) v Lvovu pred dvema leti.

Stotisoč kron je dobil Stapinski kot polovico kupne svote, moral pa je petindvajset tisoč kron plačati zavarovalni družbi »Visla«, ki je last Dlugosza. 75.000 kron pa se je porabilo za pokritje

* Po »Arbeiter-Zeitung« št. 345, 19. dec. 1913.

skoraj užaljeno in veličastno):

Veličanstvo! Nikoli ne nudim svoje pomoči, za take nečuvne reči! Vlada, parlament, ljudstvo ima zapisane pravice, da Vam plačuje te milijone! Veličanstvo hoče porušiti najsvetejše dobrine naroda! Uničujoča kuga razuma se celo pred kronanim čelom ne ustavi, kakor se mi vidi! Dovoljnjem pa si, Veličanstvo, izreči, da če ta bolezen zmaga, in če se je nalezajo celo stebri prestola in altarja — se poruši po božji volji postavljeni red bogastva in revščine, oblasti in šibkosti, užitka in nadlog! Prepričan sem, da se bo Vašemu Veličanstvu zvesta in narodno misleča opozicija junaško branila odobriti ta prevrat. — Prosim torej za milosten odpust, Veličanstvo.

Kralj (čez nekoliko časa. Udano): Torej ne. — Vi ostanete, Bedakovič —

Minister (s ponosom. Nedostopno): Bedakov, Veličanstvo.

Kralj: Da, da! (Zamišljeno): Oh, gospodje ministri se tako pogosto menjajo... Vi torej ostanete še nadalje v službi, Bedakov. Bom torej v božjem imenu še nadalje prejemal te štiri milijone — obžalovanje vredna žrtev najsvetejših dobrin naroda!

primanjkljaja strankinega lista »Volksfreund« v Krakovu.

Vse to blato in vse te najnižje »transakcije«, z navedbo imen gospodov Stürgkh, Bobrzynski, Popper, Jonas in drugih, ter navedbo zneskov, podatkov dneva in drugih okolnosti je Dlugosz naznanil devetdesetim članom generalnega sveta, in 50 povabljenim gostom in vsemu časopisju v Rzeszovu. Nato ga je glasoviti Lvovski odvetnik dr. Grek imenoval »nerazsodnim«, kar je bilo menda prvič, da je aktiven minister tako odkrito izdal tajnosti revolverskega sklada. Nadalje je dr. Grek naznanil zbranim, da je ekscelenca Dlugosz bil že enkrat v poljskem časopisju glasno obdolžen krive prisega v sodni dvorani in da je njegovo pričevanje zelo malo vredno...

Treba pa je omeniti še drugo nečuvno zadevo 80.000 kron, ki jih je baje grof Stürgkh dal Stapinskiju za nakup revolverskega lista »Kuryer Codzienny« v Krakovu.

Dne 22. januarja 1913 je Stapinski podpisal pogodbo s konservativno stranko: »Nacionalna desnica«. Ta je Stapinskiju posodila za nakup lista 80.000 kron in pri tem stavila tri pogoje:

1. Stapinski bo podpiral Stürgkhovo vlado. 2. Podpiral bo oba poljska ministra Zaleskija in Dlugosza. 3. Podpiral bo »nacionalno desnico«.

Stapinski je obljubil vse, dobil 80.000 kron in napravil dve pobotnici: eno državnemu poslancu dr. Javorskiju, drugo pa nečaku dr. Bilinskiju, dvornemu svetniku Maryanu Bilinske-mu. Ti pobotnici sta pri ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu, ki ji je pokazal državnemu poslancu, dvornemu svetniku Kendzioru!

Svojo politično barantijo pa ni naredila samo vlada s temi 80.000 kronami, temveč še posebej oba poljska ministra in »nacionalna desnica«!

Sedaj torej vemo, kako izgleda umetnost vladanja v Avstriji.

Socialno zavarovanje.

Sitni socialni demokratje v državnem zboru so interpelirali visoko vlado, kaj je z zavlačanjem socialnega zavarovanja, katero je vlada delavstvu obljubila že leta 1908., ko je predložila državnemu zboru svoj načrt. Z ozirom na navade naših ministrov se je skoraj čuditi, da je vlada sploh odgovorila na to interpelacijo. Potrebnovala je za to sicer dober mesec, od 21. oktobra do 24. novembra; ali naposled se je vendar oglašil gospod Heinold in je nekaj povedal. Po mnogoletnem zanemarjanju delavskih interesov se mu je zdelo pač potrebno podati delavstvu vsaj nekoliko besed. Ali s samimi ministrovimi besedami si ne bo ne en obnemogel delavec olajšal svoje starosti. In še to, kar pravijo te besede, je tako malo, da ni s to tolažbo kaj početi.

Vsekakor je treba poznati ministrovo izjavo. Glasi se:

»Odgovarjaje na interpelacije, ki so jih vložili poslanci Widholz in sodrugji na seji dne 21. oktobra v zadevi rešitve načrta o socialnem zavarovanju, mi je čast podati zbornici sledečo izjavo:

Vlada je slejkoprej prepričana, da tvori uvedba starostne in invaliditetne preskrbe eno najvažnejših in najodličnejših nalog zakonodajstva in smatra željo, da bi se ta zakonita ureditev naposled privedla do rešitve za popolnoma opravičeno. Da se doslej, pet let odkar je bil vložen zakonski načrt o socialnem zavarovanju, še vedno ni posrečilo priti do cilja, mora vlada tembolj obžalovati, ker se zaveda, da je pospeševala posvetovanje o predlogi, kolikor je to dosegal njen vpliv in ima voljo, da jo tudi zanaprej najkrepkeje pospešuje. V vseh dobah posvetovanja je vlada vplivala na to, da se podvržejo mnogoštevilna nasprotja mnenju, ki so se pojavljala, med njimi tudi bistvena, kakor tudi številne iniciative temeljiti preizkušnji strokovnega oddelka v ministrstvu za notranje zadeve, in le mnenje članov te zbornice ki so se udeleževali obravnave, izrekam, če naglašam, da je ne v zadnji vrsti, zahvaliti strokovnjaškemu in neumornemu sodelovanju vladnih organov, da je posvetovanje o predlogi vsaj v pododseku permanentnega odseka v glavnih potezah zaključeno.

Odgovornosti za zastajanje, ki je že nekaj časa nastopilo v parlamentarnem obravnavanju predloge, torej ne more prevzeti vlada, zlasti ker

je posvetila od začetka svojo pozornost vprašanju prilagoditve načrta posebnim razmeram vzhodnih dežel, ki je zdaj v ospredju in ki je povzročilo obžalovanja vredno zastajanje, in ker je od začetka šla za tem, da uglaadi pot rešitvi tega vprašanja.

Če so se zadnje mesece razširili o usodi predloge malo uspešni nazori, obžalujem to sam, kajti vlada goji upanje, da pride socialno zavarovanje, ker mora priti, ne le kot izpolnitev nujne ljudske zahteve, marveč tudi kot neizogibna širša podlaga za zakonodajne akcije, ki so se medtem že uvedle na gotovih delnih poljih javnega zavarovanja, kakor zavarovanje mornarjev, zavarovanje rudarjev za slučaj nezgod, noveliranje penzijskega zavarovanja.

Vlada bo torej z vsem poudarkom vplivala na nadaljevanje odsekovskega dela o zakonu socialnega zavarovanja in sploh na dogotovitev zakona, ker se je zadnji čas na notranjih posvetovanjih posrečilo vsaj v krilu vlade privedi težko vprašanje o vzhodnih deželah do rešitve.

Priznavamo, da je odgovor gospoda Heinolda nekoliko težko razumljiv, nismo pa krivi, da govore avstrijski ministri skoraj vedno tak pisarniški jezik, ki so ga irokrafi izmislili za birokrate. Brez posebne razlage pa je vsakemu čitatelju jasno, da se baron Heinold baha. Vlada je po njegovih trditvah venomer pospeševala rešitev socialnega zavarovanja, in zahteva, da se ji priznajo zasluge. Ali veliko laskavega ni gospod minister s tem povedal o svoji vladi; kajti če že pet let pospešuje zakon, pa ta vendar še nikamor ni prišel, tedaj njeno pospeševanje ne more biti veliko vredno. In nehotne se mora delavec spomniti, da je znala visoka vlada vse drugače izrabiti svoj vpliv, ko je šlo za lansko zvišanje rekrutnega kontingenta in potem zopet, ko je zahtevala zakon o vojaški tlaki. Za te militaristične zahteve ni grof Stürgkh dovolil zbornici in njenim odsekom petletnega razmišljanja in razpravljanja, ampak kratkoma je določil rok, do katerega je hotel imeti svoje zakone gotove, in ko mu poslanci niso prinesli izpolnitve želja tisto uro na krožniku, je bil ves iz sebe, da je moral par dni čakati.

Gospod Heinold pravi, da je prepričan, da pride socialno zavarovanje, ker mora priti; to so vedeli zavedni delavci že takrat, ko so sestavljali minimalni program svoje stranke. Vedeli so pa to, ne da bi bili verjeli v kakšen fatum, ampak zato, ker se zanašajo na svojo moč in ker poznajo zakone gospodarskega razvoja, ki odpirajo tudi nezavednim delavcem glave, enim prej, drugim pozneje.

Če pa ne zna vlada delavstvu o usodi socialnega zavarovanja nič drugega povedati, kakor da je prepričana, da pride socialno zavarovanje prejalislej, je to res premalo, da bi moglo zadovoljiti delavce. S tem prepričanjem se ne more prav nič početi; ne eden onih starih delavcev, ki bi bili v petih letih lahko prišli do zavarovalniškega užitka, če bi bil zakon že v veljavi, si ne more kupiti za to prepričanje niti koščka slanine.

Gospod minister pa je nemara tudi slabo poučen, ako pravi, da je vlada vedno pospeševala socialno zavarovanje. Z delavskimi očmi se namreč veliko bolje opazuje, da ga je ovirala.

Glavna zapreka, ki jo je zagrešila ravno vlada, je bila ta, da je hotela zavarovanje delavcev združiti z zavarovanjem samostojnih obrtnikov in kmetov. Če bi bila to dvoje ločila, bi bilo vsaj delavsko zavarovanje že danes lahko uresničeno, kajti delavske razmere so načeloma povsod enake. Dejstvo, da se mezde krajevno razlikujejo, ne izpreminja nobenega načela, pa zato tudi ne povzročuje težav v zakonu. Ampak razmere delavcev in samostojnih slojev so v jedru tako različne, da bi bilo od vsega začetka nezmislno tlačiti oboje skupaj. Potem pa se je še pokazalo, da so razmere kmetov v vzhodni Galiciji in Bukovini nekaj posebnega, tako da je zavarovanje zanje na taki podlagi kakor za drugo državo, enostavno nemogoče. Revščina je namreč v teh deželah prevelika, tako velika, da večina kmetov ne bi mogla plačevati prav nobenih prispevkov.

Vsaj takrat, ko je vlada to izvedela, in ko je obenem že lahko spoznala, da se bo zaradi te težave rešitev zavarovalnega vprašanja neskončno zavlačevala, naj bi bila odrezala delavsko zavarovanje od samostojnega, pa bi bilo prvo že dav-

no lahko pod streho. Ker pa merodajni »faktorji« se niso mogli uganiti, kaj naj napravijo z rusinskimi kmeti, morajo tudi delavci po vsej državi še čakati, kljub temu, da je vprašanje delavskega starostnega zavarovanja načeloma že davno rešeno.

Ponosne besede gospoda Heinolda pa še bolj izgube svoj ponosni pomen, če se vzame, da je vlada na vso moč pomagala kupičiti zapreke. Že Bienerthov kabinet je ubral to pot, in Stürgkhov jo je nadaljeval. Koliko »svetov« je moralo oddajati svoje »mnenje« o načrtih in predlogih socialnega zavarovanja in vsi ti sveti so bile same postaje, na katerih je zavarovanje ležalo in ni moglo dalje. Če je pododsek socialno političnega odseka v glavnih potezah res dovršil načrt, se to ni zgodilo s smotreno podporo vlade, ampak kljub njenim oviram.

Zaradi tega tudi ne more delavstvo biti zadovoljno s pičlo tolažbo, ki mu jo daje Heinold. Če bo izvedba zavarovanja prepuščena njeni dobri volji in njenemu prepričanju, da pride, ker mora priti, bodo še cele generacije lahko čakale starostno preskrbo, pa je ne bodo čakale.

Pa tudi meščanske stranke v parlamentu se ne zgamejo nikjer. Socialno politični odsek se niti ne skliče, njegov načelnik gospod Bužek je gluha za vse pozive. V tem vprašanju se čutijo poslanci meščanskih strank prav posebno kot zastopnike podjetništva.

Treba bo torej, da stopi delavstvo samo na trome in izpregovori zopet besede. Vlada in burzovazne stranke morajo spoznati njegovo resno voljo in občutiti, da je pripravljeno tudi na boj, če je treba. Potem jih bo minila dosedanja lenoba. Par lepih demonstracij bo zgovornejših od ministrskih besed, in če bi bilo treba nekoliko štrajka, bo močnejše učinkovalo, kakor njegovo historično »prepričanje«.

Iz krogov prožnih vravnavalcev.

Slišati je, da se pri železniškem ministrstvu misli »zboljšati« klavne razmere prožnih vravnavalcev. Sicer se od druge strani zatrjuje, da je ministrstvu od te svoje namere že odstopilo. Na vsej stvari je vsekakor nekaj resničnega. Da so postali delavci nezaupni naprām vsému, kar se pri ministrstvu sklepa in namerava, je navsezadnje razumljivo. Za vzbuditi med prožnimi delavci to nezaupanje, se je železniško ministrstvo doslej mnogo potrudilo. Kar se zdaj namerava privoliti prožnim vravnavalcem ni bogve kaj. Baje se jim misli zvišati začetno plačo za 100 in končno plačo za 200 kron. Se namerava, smo rekli! Če se jim pa tudi privoli to zvišanje, za koliko bodo prožni vravnavalci s tem na boljšem? Se je morda s tem vsaj deloma ugodilo željam teh delavcev? Kaj še! Le ako bi se podelilo prožnim vravnavalcem, primerno, potrebam odgovarjajočo hranarino, ali prožno doklado, kako se jo že imenuje, bi se imelo pravico govoriti o nekem zboljšanju. Kar se drugo privoli osobju, je toliko, kolikor nič.

Prožni vravnavalci naj bi v bodoče ne dobivali 900, temveč 1000 kron začetne plače. To »zvišanje« ima za prožne vravnavalce svojo zgodovino. Za nastavljanje prožnih vravnavalcev se je znašlo v zadnjem času način, ki je vreden avstrijske državne železniške uprave. Prožni vravnavalci delajo pred nastavljenjem za dnino. Iz tega sledi, da ima delavec na podlagi uporabe dnino, katere svota znaša skupno več nego začetna plača 900 kron. Po nastavljenju se mu ne prizna višje plače, temveč se mu enostavno črta del njegove plače in sicer toliko, da ne znaša potem njegova plača več nego skupna začetna svota ob nastavljenju. Ako pa delavci tega ne dovoles, tedaj se jih enostavno ne stabilizira. Ako pa hoče biti nastavljen, se mora pač pokoriti nasilju. Bolj napačnega načina ureditve službenega razmerja si ne moremo misliti. S tem nočemo reči, da bi bilo treba zavzeti stališče proti zvišanju začetne mezde. Toda če je tukaj kategorija, ki stavi večje zahteve in če se taki kategoriji podeli zboljšanje, ki ne zadošča potrebam niti v najmanjši meri, ne ostane drugega nego povedati gospodom pri ministrstvu, da ni osobje s tem prav nič zadovoljno in da ne misli zaradi bornega zboljšanja se odreči vsem zahtevam. Ostane torej še zvišanje končne mezde. To zvišanje bode podeljeno vsakemu. Pod besedo »vsakemu« je seveda razume-

ti one, ki to končno mezdo dosežejo. Ker je pa že danes večina prožnih vravnavalcev, ki so preživeli v službi že skoraj tretjino življenja in ker ti delavci napredujejo le vsake tri leta, si moremo misliti, koliko jih bode, ki bodo uživali zvišanje končne mezde! Simpatije prožnih vravnavalcev do železniškega ministrstva so pač utemeljene.

Ako se bode nameravalo »zboljšanje« tudi izvedlo, tedaj ne ostane prizadetim drugega, nego da na ves glas zahtevajo: Sem s hranarino, ki nam pripada po določbah § 70 službenih predpisov. Zverženi izgovor, da ne pripada tem delavcem hranarina, ker se njih uslužbeni delokrog razširja na vso proggo, ne more trajno veljati.

Hranarina pokrije izredni izdatek, ki ga ima delavec na proggi, da se preživlja. Prožni vravnavalci na proggi si morajo vsled oddaljenosti doma preskrbeti hrano na kraju dela. Nočno doklado za čuvaje je uprava znižala od 1 krone na 50 vin, in jo podelila le delu tega osobja. Opravičilo se je nepopolno doklado sklicevajoč se na to, da zahteva delo ogibnega prestavljalca večje pažnje in odgovornosti nego delo železniškega čuvaja. Ali tudi za to je treba zvišati izdatke za osobje. Prožni vravnavalec se pa odredka hranarino z ozirom na večji izdatek, ki bi se ga potrebovalo za izplačati vsem prožnim vravnavalcem hranarinsko doklado. Ali le s podelitvijo hranarine se sme govoriti o kakem faktušnem zboljšanju. Vse drugo ne prihaja v poštev. Miru pa ne more biti, dokler se ne bode ugodilo opravičeni zahtevi mnogoštevilnih delavcev.

Vporaba 15 milijonov za železničarje.

Pododsek odbora državnih nastavljenecv za železničarje je imel pred kratkim sejo, na kateri se je razpravljalo o vporabi 15 milijonov kron za železničarje. Zastopnik železniškega ministrstva sekcijiski načelnik Rudel pojasnjuje odredbe železniškega ministrstva glede podelitve 15 milijonov v svrhu zboljšanja plač železničarjev. Natančnih števil ne more podati vsled **razburjenja osobja**. Ako bi bilo to potrebno, naj se izjavi sejo kot zaupno. Navzoči ugovarjajo temu in žele, da se podelitve natančno pojasne, ker bi bila v nasprotnem slučaju nezadovoljnost osobja še vse večja. Sodr. Müller izjavlja, da bi bilo vsako posvetovanje brez zadostnih informacij brezuspešno. Predlaga, da naj se sejo prenese in da naj se nalaga ministrstvu, da poda odboru zadostnih natančnih podatkov o podeljenih 15 milijonov. Poslanci Kemetter, Fahrner in Burival se pridružujejo izvajanjem Müllerja. Predlog, da naj se sejo prenese, je soglasno sprejet.

Seja se je nato vršila v sredo 26. m. m. Od železniškega ministrstva so bili navzoči sekcijiski načelnik Rudel in dvorni svetnik Bös, od finančnega ministrstva sekcijiski načelnik pl. Galitzki in finančni svetnik Bodensky. Predsednik je ob otvoritvi seje pozviljladne zastopnike, da naj podajo v smislu sklepa zadnje seje poročilo v obliki, kakor jo je zahteval odbor. Sekcijiski načelnik Rudel je nato izročil predsedniku kopijo elaborata o baje že vplačanih 6.3 milijonov kron, ni bil pa v stanu podati natančna poročila o zapadlih 9 milijonov kron. Izgovarjal se je, da mu v tej kratki dobi ni bilo mogoče izdelati tega poročila. Sodr. Müller konstatira, da je brez tega poročila nemogoča **uspešna in za železničarje namenu primerna debata o tej razdelitvi**. Ne gre, da bi se postavljalo odbor le pred gotova dejstva, na katerih ni mogoče ničesar spreminiti. Odbor nima le pravico kritizirati. Odločevati mora tudi o vporabi ostale svote. Pravico do soodločevanja se prizna že od časa 38 milijonskega predloga, v katerem se je razdelitev točno opisalo. Odboru je torej dolžnost, da nadzorovanje vestno izvede. Brez vestnega, šematičnega pojasnila bi bila vsaka razprava odveč. Predlaga zato, da naj se razprava prenese in da se zahteva od vlade, da naj končno ugodí sklepom odbora.

Po teh izvajanjih se je vnela živahna debata, katere so se udeležili poslanci Kemetter, Heine, Fahrner, Müller in Burival. Prvi trije poslanci so bili tudi mnenja predgovornika, da ni mogoče nobena vestna razprava, ako nima odbor na razpolago potrebno izvestno gradivo.

Poslanec Burivalj je bil proti temu, da bi se razpravo prekinilo in je mnenja, da se tudi brez-potrebni pojasnil lahko nadaljuje posvetovanje odbora, zlasti v glavnih točkah. Temu ugovarja-jo poslanci Kemetter, Müller in Heine.

Predlog, da naj se razpravo prekine, je spre-jet proti glasu poslanca Burivalja. Predlog zahteva tudi, da naj vlada odboru natančno poroča o raz-delitvi 9 milijonov kron. O vsebini poročila se bode do končne rešitve zaupno razpravljalo. Za-stopnik vlade je mnenja, da bi bilo treba čakati do priprave gradiva najmanj pet tednov. Poslanec Müller odgovarja, da bi bila razprava o razdelitvi za petimi tedni enostavno brezpomembna. Pred-durmi imamo božične praznike in osebje opaža z ogorčenjem brezkončno razkosavanje težko zaslužene plače. Rok ki se ga zahteva za priprav-ljenje gradiva, je treba omejiti; vlada naj pred-loži odboru potrebno izvestje o izplačanih svotah najkasneje v teku štirinajstih dneh. Govornik stavi tudi tozadevni predlog: Razvila se je ži-vahna razprava, katere so se udeležili vsi navzo-či. Predlog Müllerja je bil soglasno sprejet. Pred-sednik je po kratki reasumaciji razprave zaklju-čil posvetovanje s posebnim pozivom na vlado, da naj končno ugoditi želji odbora.

Državno železniško gospo-darstvo.

Uprava državne železnice je že leta in leta v največji zadregi zaradi primanjkljaja, ki se ja je skušalo na razne načine odpraviti. Vsi poizkusi so pa bili brez vsakega faktučnega uspeha. Pred tremi leti se je pa začelo mnogo pripovedovati o nekem posebnem načinu varčevanja, ki se ga je iztaknilo v svrhu pokritja večletnega primanjklja-ja. Premog naj bi nadomestil petrolej. Vporaba petroleja mesto premoga pri strojih, bi moralo po mnenju modrijanov pri državni železniški upravi prihraniti mnoge prevelike izdatke. Saniralo bi se primanjkljaj in z uvedbo petroleja na železnici bi es dalo nov impulz vsemu gospodarskemu življen-ju v Avstriji. Besede so postale z nenavadno hitrostjo dejanje. Petrolej je pričel takoj nadome-stovati premog. Predvsem se je pripravilo stroje za novo vrsto kurjave. Medtem ko so že ob-stajali gotovi dvomi o trajnosti priprav, se je brez-pogojno priznalo mnoge potrebne stroške. Na-bavilo se je posebne prevozne vozove za dra-goceno kurilno olje. Nato se je prešlo na najglav-nejši ukrep. Zgradilo se je v Drohobyecu c. kr. tovarno mineralnega olja. Kurivo in surovo olje naj bi odpravilo bencin. To je stalo mnogo mili-jonov, toda prizadeti dobavitelji so venomer za-trjevali, da se taki stroški bogato izplačajo. Uprava tudi ni v nobeni meri štedila na stroških za primerno izžolanje osebja.

Zgodilo se je pa vse nasprotno. Kratko nato je izšel ukaz, da naj se stroje s pripravami za kurjavo s petrolejem odpravi in da se petrolejsko kurjavo odnese med staro šaro v materialna skladišča. To se pravi, da se s petrolejem ni vozilo in se tudi ne bo!

Zakaj je bilo tako? Je lahko odgovoriti. V času, ko so bile cene petroleja izredno nizke, so špekulantki iskali odjemalca, ki bi ga v veliki množini kupil in po visoki ceni plačal. Taka vrsta od-jemalca naj bi bila uprava državnih železnic. Družba podjetnikov s petrolejem se je takoj sestavila ter napravila vse potrebne korake. Med-tem se je pa pripravljalo javnost na to tehnično spremembo v državno-železniškem obratu. S fi-nančnim erarjem se je sklenilo pogodbo glede na-bave za več let velike množine kurilnega olja po višjih cenah. Časopisi so pa pričeli naenkrat pri-povedovati, da so cene petroleja močno narastle. Podjetniki so morali sedaj prodajati petrolej po stari ceni. Uprava je napravila vidno dobro kup-čijo. To pa ni bilo velikim patriotom v Droho-byecu in Bonislavi po godu. Igra se je pričela na novo. Obiski pri ministrstvu, sumljivo gibanje dvomljivih elementov po hodnikih parlamenta in pred vratni gališkega ministrstva. In kakšna je bila posledica tega? Avstrijska vlada se je od-rekla sedaj ugodni pogodbi, da bodo mogli petro-lejskim magnatom prosto prodajati tvarino po najnižjih cenah.

Dobavitelji petroleja so bili s tem popolnoma odvezani sklenjene pogodbe, to se pravi, da se

jim je zopet darovalo mnogo lepih milijonov. Ubogi državni upravi ni ostalo drugega, nego posluževati se še nadalje smrdečega premoga. Av-strijska država je vendarle najboljši odjemalec. Če je kupčija dobra ali slaba, plača vedno država stroške. In potemtakem naj bi se še čudili, da nima železniška uprava dovolj sredstev za ugoditi zahtevam osebja?!

Dopisi.

Trst, državna železnica. — Potrebno je, da se zopet pečamo z osebo prometnega nadzornika Breymanna. Vsak železničar, ki pozna službo vlakospremljevalca, zlasti pa vlakovodje, ve kake težave prihajajo pri taki službi v poštev in koliko odgovornosti se takemu uslužbencu nalaga. Za vsako pomanjkljivost, provzročeno vsled posebnosti in težavosti službe, so vedno le vlakovodje odgovorni. Oblagodarja se jih ne prestopa z vedno večjimi globami. Nevzdržljiv pa postaja položaj tega osebja, ako ima še povrh pri službi opraviti z nadzorniki, ki ne dovoli, da bi se tudi železniški uslužbenec čutil polnopraven človek in da bi se bojeval za svoje stanovske pravice. Prometni nad-zornik Breymann ima že od nekdanj navado, da brezobzirno šikanira in zapostavlja one usluž-bence, ki mu niso zrastle pri srcu. Ne pozabi pa dokazati svojo naklonjenost njegovim proteži-rancem. Spomnimo se pri tem slučajja Sterle. Če mu kdo ni po godu, postane za njega ob prvi priliki službeno nezmožen. Drugi pa lahko zaide v največje zmete in nedostatke, ne da bi imel za to kakšne sitnosti. Nasprotno se mu bode morda še podelilo renumeracijo in se ga priznalo po-sebno zmožnim. Kaj bi se zgodilo vlakovodji, ako bi bil zakrivil slučaj, ki se je pripetil dne 30. sep-tembra 1911, ko bi bila vlaka 16 in 501 na postaji med Rocolom in Vrdelo res trčila? In kaj se je zgodilo takrat prizadetemu gospodu Masinju? Zgodbo o dekoracijah in priznanjih, ki se jih je takrat delilo osebju bi bilo umestno tukaj zopet omeniti.

Zanimiv je tudi slučaj ki se je pripetil pred kratkim na postaji državne železnice v Gorici. Mobiliziralo se je posebni sanitetni vlak. Nihče ni vedel pravzaprav za kaj se pri vsej stvari gre. Zaukazalo se je, da naj se spravi vlak na progo, odkoder je imel priti osebni vlak št. 11. Sanitetni vlak se je moral umakniti na postajo odkoder se ga je spravilo na drugo tračnico. Se je to vajo naredilo sporazumno s postajnim predstojnikom Wieserjem? Iz besed ki se jih je nato izreklo na naslov uradnikov, bi bilo sklepati, da ni bila vsa stvar ravno v najlepšem redu. Iz tega dogodka bi se lahko nadzornik Breymann naučil, da ni vedno le vlakospremno osebje krivo, če se pripete ne-redi z vlaki. Ker je njegova navada, da dela za vsako nepriliko pri vožnji odgovorne vlakospremljevalce, ne bo morda slabo, če ga spomnimo na predpise, objavljene v uradnem listu 23 z leta 1907., točka 8. Tam bo našel potrebna pojasnila. Nejasnosti, ki imajo po zaslugi Breymanna hude posledice za uslužbenca, ki mu niso iz enega ali drugega razloga simpatični, morajo biti odpravljene. Zlasti z ozirom na vožnjo po raznih postajah na Goriškem. Sploh bode še prilika pobaviti se še posebej s početjem Breymanna ter navesti razne slučaje, ki mu ne pridejo gotovo v prid. Osebje ne bode dovolilo, da velja dvojna mera v službenem razmerju in pri presojanju zmožnosti enega ali drugega vlakospremljevalca ali vlakovodje.

Iz Pulja nam pišejo: Dne 7. septembra l. l. se je zgodil na tukajšnji postaji slučaj, ki ga ne smemo zamočati. Pri dokladanju prtljage na brzovlak, ki je imel pravkar oditi, se je v zad-njem trenutku pripeljalo z avtomobilom še drugo prtljago. Vlakovodja je pri pregledovanju spremne listine naloženih komadov zapazil, da se iste ne strinjajo s prtljažnim listom in je zahteval, da naj se spravi pošiljatev mesto v dodatni v službeni voz, da bi mogel potem korigirati napako. Do tukaj je šlo vse v redu. Po zaslugi železniško-obratnega predstojnika se je pa stvar na čuden način zasukala. Inšpektor Merzar je zaukazal vla-kovodji, da naj odpelje. Ker se je pa ta zavedal, svoje odgovornosti, ga je opozoril na nedostatek, toda inšpektor je še enkrat zaukazal, da naj molči in odpelje. Vlakovodja mu je odgovoril: »Odgovornost pri vožnji vlaka nosim jaz in ne vi.« Inšpektorju ni ostalo drugega nego pripustiti, da

se spravi prtljago kakor je hotel vlakovodja. Vlak je odšel za minuto kasneje.

Vsak drugi obzirni in pravični obratni pred-stojnik bi kušal odstraniti nedostatke pri pre-poznemu oddajanju prtljage. Le inšpektor v Pulju ni tega mnenja.

Zato je pa denunciral omenjenega vlakovodjo kot nezmožnega in predlagal, da naj ga državno železniško ravnateljstvo odtegne vlakospremlje-valni službi.

Mi pa hočemo dati inšpektorju Merzarju dober nasvet in sicer ta, da naj namreč zahteva, da naj se ga po možnosti čimprej vpokoji. Če bi se to zgodilo, bi ne imeli več opravka s stvarmi, ki jih tukaj opisujemo. Prepričani mo, da bi se ne pri-petile več enake nerednosti, kakor se jih je do-sedaj konštatiralo na postaji v Pulju.

Končno vprašamo še gospode pri ravnatelj-stvu v Trstu, zakaj neki imajo v Pulju prometne uradnike, če je že tam navada, da daje ukaze vlakovodjem — obratni inšpektor? Morda dela Merzar to le zaradi tega, da ima potem priliko denuncirati ravnateljstvu one vlakovodje, ki opravičeno povdarjajo svojo odgovornost? Tudi vkljub temu, da je dotični vlakovodja že v tretjič označen v vrstilni napredovalni listi.

Inšpektor Merzar baje misli, da mu bode vedno mogoče prikriti nered, ki ga imamo po nie-govi zaslugi na postaji v Pulju, s tem, da zmerja posamezne prideljene uslužbenca. Preskrbeli bo-demo, da ne bode stvar iztekla vedno tako, kakor si on želi.

Divača. — Čuvajti na tukajšnji progi južne železnice so si ustanovili svoj dispozijski sklad. Sodrug, ki so bili izvoljeni kot zaupniki in ki so imeli nalogo nabirati prispevke, so pač skušali iz-vesti svojo nalogo najuspešnejše. Oni delavci, ki so se zavedali koristi takega dispozijskega sklada, so se rade volje pridružili temu skladu. Le neki klerikalni zagrizenec je hotel delati izjemo ter opravičevati svojo stanovsko nezavednost z be-sedami, ki dajejo pravi izraz njegovemu globo-kemu duševnemu in strankarskemu ... razvoju. Vlakovni čuvaj Biščak je namreč trdil, da so so-cialni demokrati na zadnji poti in da jim ne zaupa itd. Če je Biščak drugačnega »prepričanja«, če raje prisega na klerikalni evangelij, prosto mu. Le nikar naj ne govori o zadnji poti socialno de-mokratske organizacije in naj nikar ne poudarja, da so visoko postavljeni klerikalni možje njegovi zagovorniki. Klerikalci so doslej kovali kapital iz nevednosti mase. Ta jim je služila le v njih stran-kerške namene. Da so klerikalci koristili ljudstvu, še manj pa železničarjem, ne more nihče reči. Le nevedneži zaupajo takim ljudem.

Pragersko. — Kako lahkomišlno opravljajo tukajšnji uradniki svojo službo je našim čitateljem znano. Večkrat smo povedali, da bi si morali pot-niki, ki se vozijo skozi postajo Pragersko zava-rovati življenje. Dne 8. decembra je prihajal ogrski brzovlak št. 212 v postajo, na glavnem ogrskem tiru pa so stali 4 osebni vozovi, osebne vlaka št. 33, uradnik Rotenbacher pa je postavil ploščo na prosto za ogrski brzovlak, ne da bi se bil prepričal, če je tir zanj prost ali ne. Vprašal pa tudi ni nobenega. Zahvaliti se je premikalnemu nadzorniku, kakor tudi drugemu osebju, da ni po nemarnosti uradnika brzovlak trčil na iste osebne vozove, ki so stali na glavnem tiru. Ako bi re-zervni stroj eno samo minuto pozneje potegnul vo-zove v stran, bi bil brzovlak gotovo trčil v vo-zove, nesreča bi bila neprepredljiva. Uradniku se seveda ni nič zgodilo. Radovedni pa smo, če je dotični, ki ne pozabi nobene malenkosti, tudi svojo nemarnost naznanil. Najbrže je ni. Še bolj pa smo radovedni, kako se bode opravičil. Po-skusil bode seveda zvaliti krivdo na premikalno osebje, kakor je to pri njemu že v navadi. Ali sreče topot ne bode imel. Vsi vedo, da se mora uradnik, predno postavi ploščo na prosto, prepri-čati, če je tir prost ali ne. Stvar je sam zakrivil in osebje ne bode več prenašalo odgovornosti tudi za druge.

Jesenice. — Soc. demokratična stranka je po-stavila v volilnem okraju Kranjska gora-Radov-ljica-Tržič kot kandidata pri deželnozborskih vo-litvah sodruga železničarja. Dolžnost železničarjev bi bila, da bi bili napeli vse svoje moči in pri-pomogli svojemu stanovskemu tovarišu do zma-ge, ker to bi bilo zanje velikega pomena in v splošno delavsko korist. Veliko železničarjev je

sprevidelo važnost kandidature in je storilo, svojo dolžnost. Kakor povsod so se pojavili tudi tukaj izdajalci svojega razreda. Ne samo da so oddali svoje glasove nasprotniku, ampak so z vso vnuemo pomagali pri agitaciji za nasprotno kandidate. Po vasi Gojzd pri Kranjski gori je vodilo troje železničarjev župnika ponoči z lahterno od hiše do hiše, kjer je gospod župnik zahteval glasovnice in na nje pritisnil pečat g. Pibra. Pritisk in gonja za klerikalnega kandidata je bila pri teh volitvah hujša kot nikdar. Vsi župniki tega volilnega okraja so si preskrbeli pečate z imeni svojih kandidatov. Oblazili so hiše svojih faranov in naravnost zahtevali izročitev glasovnic, da pritisnejo na nje ime klerikalnih kandidatov. Sramotno in obžalovanja vredno pa je to, da so jih pri tem delu dejansko podpirali železničarji, kateri se imajo vendar samo soc. demokratom zahvaliti, da se jim je položaj izboljšal. Kdo je izvojeval boljše mezdne in službene pogoje, minimalno provizijo uslužbencem in delavcem, kdo je pripomogel delavcem k ustupu v provizijski sklad in še celo vrsto drugih ugodnosti. Kdo zastopa uslužbence in delavce v zavarovalnici za nezgode? Kdo stopi prvi na plan in se postavi v bran, če preti delavstvu nevarnost? Organizacija! prepričani soc. demokrati oni se v prvi vrsti potegujejo za ljudske pravice. Kar se je pa doseglo pravice in ugodnosti, se je doseglo z velikimi žrtvami, z nevstrašljivim bojem. Trud in boj v njih prid pa poplačujejo nezavedni železničarji s tem, da podpirajo kandidate sovražnikov ljudstva in ljudskih pravic. Ali se ne spominjate več očitania klerikalcev pred 15. in 20. leti, da ste brezverci in barabe, s kakšno malovrednostjo in preziranjem so zrl na vas. Šele z razredno organizacijo ste si pridobili ugled in moč in vpliv. Čeravno so pri zadnjih volitvah klerikalne komisije na stotine za socialističnega kandidata oddanih glasov razveljavile, je vendar dosegel naš kandidat tako število glasov, ki jih niti sami nismo pričakovali. To je znamenje, da se socializem na Gorenjskem razvija in da ima socialistična stranka že celo na kmetih dosti pristašev. Intrige, terorizem in sleparije nasprotnikov ne bodo hasnile več. Videli so, da postajamo bolj in bolj močnejši in smo za to naleteli na tak pritisk in odpor. Ne bode trajala dolgo strahovlada klerikalcev; zginila bode kmalu stranka prepotentov in izkoriščevalcev, ki nam zdaj odreka naše zdavnaj zahtevane pravice. Zato pa je potrebno, da vztrajamo pri začetem delu, da čimprej dosežemo naš cilj.

Domače vesti.

Petindvajset let je bilo dne 31. decembra 1913, odkar se je v Hainfeldu sešel znameniti zbor avstrijske socialno demokratične stranke, ki je pravzaprav šele iz dveh frakcij, iz zmernih in radikalnih, ustvaril enako stranko. Do tega časa sta si stali obe krili nasproti bolj sovražno kakor prijateljsko, in tedanji policijski režim je imel najlepšo priliko, da je strupil delavsko gibanje, izigravajoč eno stran proti drugi, pošiljajoč svoje provokatorje med delavce, goneč jih potem v ječe in pod vislice. Na Silvestrov dan 1888, izza strahotnega preganjanja, se je šlo 110 zaupnikov na tihem v Hainfeldu. Posrečila pa se je, ponajveč delu dr. Adlerja, sprava in izdelal se je strankin program, čigar temelji veljajo še danes za vse socialno demokratične stranke v Avstriji. Leta 1897. je bil na Dunaju v nekaterih postranskih točkah predelan, dve leti pozneje je bil v Brnu sklenjen še narodnostni program do današnjega dne neizpremenjen, kar dokazuje, da je ta prvi zbor opravil temeljito delo. V Avstriji praznujejo radi jubileje. Vsekakor pa je jubilej hainfeldskega strankinega zbora važnejši od marsikaterega drugega.

Proračunski provizorij. Vlada je predložila državni zbornici proračunski provizorij za prvo polletje 1914. Pri tem zakonskem načrtu se gre le za posojilo, s katerim naj bi finančno ministvo rešilo do 1. januarja 1915 krožeče državne zakladne liste ter da si pridobi potom kreditnih operacij sledeče svote. 1. Vračilo splošnega državnega dolga 6,935,000 kron za prvo polletje leta 1914. 2. Za zgradbe in obratno vožna sredstva državnih železnic 30,000,000 kron. 3. Prispevanje k izrednim izdatkom 53,498,730 kron za prvo polletje 1914 za armado in mornarico. 4.

Prispevanje k izrednim izdatkom 51,987,600 kron za armado in mornarico dovoljeno glasom sklepa delegacij z dne 20. oktobra 1912. 5. Prispevanje k stroškom za posebne vojaške odredbe, izvršene po zahtevi armadne in mornariške uprave povodom nevarnega političnega položaja in sicer v znesku 227,129,000 kron. Skupno 368,960,830 K. Največji del posojila gre torej za vojaštvo in za balkansko pustolovstvo.

Inozemstvo.

Strokovno gibanje železničarjev v Bolgarski. Po končani nesrečni balkanski vojni, ki je delavski razred stala ogromnih žrtev in mu donesla samo še večjo revščino, so se sodrugi železničarji takoj podali na novo leto za organizacijo. Ob pričetku vojne se je moralo ustaviti vsako delovanje za organizacijo in listi so prenehali izhajati. Sedaj zopet izhaja naše bratsko glasilo »Železničar« po dvakrat na mesec. Organizacija se je takoj po vojni podala na delo za olajšanje položaja žrtev vojne in vsem državnim, občinskim in okrajnim nastavljenecem v prvi vrsti pa železničarjem, učiteljem, poštnim in brzozavnim uslužbencem. Med železničarskimi zahtevami so sledeče: da se jim povrne ves denar, zadržavan za čas vojne in mobilizacije, da se jim da osnovna minimalna plača 1800 levov na leto (1 lev — 95 vinarjev av. velj.), z dveletnim povišanjem brez ozira na polaganje izpita in to po življenjskih potrebah; nadalje polno državljansko in politično svobodo; popolno zavarovanje od strani države za slučaj invalidstva nesreče in starosti, in končno, da se daje pokojnino vsem državnim, občinskim in okrajnim nastavljenecem, ki so v vojni postali invalidi, ter za družine umrlih.

Velik uspeh socialne demokracije v Bolgarski. Dne 7. decembra l. l. so se vršile volitve za bolgarsko sobranje, katerih izid je presenetil ves svet. V prejšnjem sobranju je bila socialna demokracija zastopana samo po enem poslancu. Sedaj pa pride v sobranje 37 socialno-demokratičnih posancev. Socialna demokracija je torej tem potom postala največja in najmočnejša opozicijska stranka v Bolgarski. Ta krasen uspeh znači pravo revolucijo v Bolgarski in obsodbo vseh onih vladajočih krogov, ki so izzvali krvavo bratomorno vojno ter dovedli državo na rob propada. Tako sodi ljudstvo o tistih, ki so ga pognali v vojno.

Železnica na Izlandiji. Na stari Izlandiji, kjer se je dosedaj potnik mogel zanašati le na trdnost svojih nog ali pa na svojega konja, se bo v kratkem prineslo žrtev moderni prometni tehniki. Kakor poročajo »Times« (izg. tajmz), je izlandski parlament na eni svojih zadnjih sej dovolil za predela potrebne svote v svrhu zgradbe železnice. Proga bo vodila iz glavnega mesta Rejkjavika v Tingvalo, manjše mestece v notranjosti otoka. Nova železnica, ki se jo namerava zgraditi ozkotirno, bo omogočila izkoriščanje bogatih zemskih zakladov otoka in znači velik napredek v gospodarskem oziru. Obenem z zgradbo železnice se namerava razširiti in moderno opremiti luko v Rejkjaviku. Stroške se je preračunalo na okroglo dva milijona kron (1 danska krona, ki je veljavna na Izlandiji je po avstrijski veljavi 1 K 33 v.).

Iz okrožnice in uradnih listov.

Št. 498. Vožne ugodnosti za delavce južne železnice.

Št. 498.

Vsem gospodom službenim predstojnikom, načelnikom obratnih inšpektoratov in lokalnim načelnikom avstrijskih prog južne železnice, s postranskimi progami vred. V korist družbinih delavcev se uvaja sledeče razširjene vožne ugodnosti:

1. Časovne izkaznice za režijske listke (sive knjižice) in izkaznice za železniške delavce in dninarje (zelene knjižice s krilatim kolesom) ter izkaznice za žene in otroke železniških delavcev in dninarjev (rdeče knjižice s krilatim kolesom) dobe s 1. januarjem 1914 do nadaljnjega ukrepa veljavo tudi za ogrske proge južne železnice.

Vsled tega se s 1. januarjem 1914 odvzame začasne izkaznice za režijske listke »avstrijskih prog« (sive knjižice); za leto 1914 se torej takih doslej rabljenih izkaznic ne sme podaljšati. Okrož-

nico št. 444 A 1913 naj se primerno popravi. Od zgoraj navedenega roka naprej se bo izdajalo samo še časovne režijske izkaznice, ki bodo veljavne za avstrijske in ogrske proge.

Časovne režijske izkaznice (za avstrijske in ogrske proge) je naročiti potom ročno popravljene sezname D in F, ki jim je dodati fotografije, (karton, vizitna oblika). Okrožnico št. 106 A 1913 naj se primerno izpopolni; v njej navedene določbe glede na prilaganje fotografij se mora natančno vpoštevati.

Razširjenje veljavnosti zelenih in rdečih legitimacij s krilatim kolesom na ogrske proge se bo izvršilo povodom podaljšanja veljavnosti za leto 1914 potom pečata v ogrskem jeziku: »Upravičuje na ogrskih progah južne železnice h kupovanju režijskih vožnih listkov za III. razred.«

2. Prostovožne liste (Freischeine) za delavce z najmanj enoletno, neprekinjeno službeno dobo se bo od 1. januarja 1914 v tistih relacijah, kjer dobiva nastavljeno osebo prostovožne liste za 24 voženj na leto, do preklica opremilo s 24 kuponji za vožnjo tje in nazaj. Izmenjava prostih listov z veljavo za dvanajst voženj se med kolegarskim letom, za katero se je podelilo prosti list, ne more izvršiti. Okrožnico št. 444 A 1911 naj se popravi.

3. Izdajna mesta se do nadaljnjega pooblašča, da izdajajo na leto:

a) delavcem z najmanj triletno neprekinjeno službeno dobo za njih lastno osebo za izrabo dopusta en prostovožni listek;

b) delavcem z najmanj petletno neprekinjeno službeno dobo do treh prostovožnih listkov za njih lastno osebo;

c) delavcem z najmanj desetletno neprekinjeno službeno dobo do petih prostovožnih listkov, za njih družinske člane pa po predpogojih okrožnice 130 A 1911 izjemoma do dveh prostovožnih nakaznic.

Okrožnico 130 A 1911 naj se glede števila prostovožnih listkov popravi; v ostalem, zlasti kar se tiče dovolitve brzovlakov, pa ostanejo določbe te okrožnice v polni meri veljavne.

Prizadeto osebo naj se o teh izpremembah primerno obvesti.

Dunaj, 29. oktobra 1913.

Generalni ravnatelj:

Weeber I. r.

Brzovlakovna premija za prožne obhodnike. C. kr. železniško ministvo je z odlokom z dne 30. septembra leta 1913., št. 14.152/4 odredilo, da se v smislu okrožnice št. 49 (Zbirka drugega zvezka, točba b), oziroma § 47, točka 1. pristojbinskega opravilnika pritikajočo premijo za brzovlake prizna tudi tistim železniškim strežajem, ki jim je vsled poskusne, deloma že izvedene reorganizacije železniške nadzorne službe izključna naloga prožno-obhodniška služba; nadalje, da je glede na železniške strežaje, zaposlene v zavorniški, vlakojavni in bločnosignalni službi na dotičnih progah z brzovlakovnim prometom predvidjena službena menjava.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste: „Železničar“ in „Zarja“.

Socialni pregled.

Ljubljanski občinski svet za brezposelne. Iz Ljubljane se poroča, da je dne 31. decembra sood. Ebin Kristan v občinskem svetu stavil predlog, naj se brezposelnim mesta nakloni 5000 kron. Predlog je bil soglasno sprejet.

Vladne reforme za državno - železniško osebo. V sledečem navajamo kratek pregled o odredbah, ki se jih bo krilo iz specialnokreditne oskrbe pripravljene za leto 1913/14 v znesku šest milijonov kron.

I. Že izvedene odredbe.

1. Individualno imenovanje poduradnikov uradnikom statusa III. (za imenovanje 270 poduradnikov v letih 1913, 1914 in 1915 okroglo 80.000 K.

2. Nočne doklade za ogibne prestavljalce. Njih število 7360, število v službi dovršenih noči 1.080.436 po 50 vinarjev, znaša okoli 510.000 K.

3. Zboljšanje premij strojnega osebja (št. 29.298, 31.758, 33.859/13); odkazalo se je:

C. kr. ravnateljstvu sev. žel.	103.000 K	
„ drž. žel. ravnateljstvu Dunaj	72.440 „	
„ ravnateljstvu za proge drž. žel. družbe	81.000 „	
„ ravnateljstvu severne zap. želj	95.200 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Linc	49.640 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Inomost	34.680 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Beljak	45.200 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Trst	28.920 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Pízenj	51.960 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Praga	64.480 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Olomuc	12.040 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Krakov	39.880 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Lvov	54.200 „	
„ drž. žel. ravnateljstvu Stanislav	22.080 „	
„ ravnateljstvu češke sev. žel.	21.120 „	
„ obratnemu vodstvu v Černovicah	9.080 „	
Kot rezerva pridržano	15.080 „	
Skupaj	800.000 K	800.000 K.

4. Zboljšanje urnine za strojno osebje za premikanje. Zvišanje za strojevodjo od 22 na 24 vin., za 2 vin.; za kurjača od 12 na 13,5 vin., za 1,5 v.; 6.600.000 premikalnih ur po 3/2 vin. 231.000 K. (Št. 23276/13, ur. list XLIX.)

5. Platnene obleke za kurjače in uslužbenca, ki opravljajo službo kurjačev (7500 uslužbencev) okoli 91.000 K. (Št. 27239/13.)

6. Mezdna zboljšanja za delavce. Za nujna zboljšanja mezd se je izdalo z raznimi odloki posameznih ravnateljstev, in sicer:

Št. 16729 drž. žel. ravnateljstvu Dunaj	67.600 K	
Št. 12632/13 ravn. drž. žel. družbe	43.300 „	
Št. 28.408/13 ravn. sev. zap. žel.	39.400 „	
Št. 18894/13 ravnateljstvu Linc	6.000 „	
Št. 26715/13 „ Praga	21.400 „	
Št. 18894/13 obratno vodstvo Černovice	17.000 „	
Skupaj	194.700 K	194.700 K.
Skupna svota I.		1.939.700 K.

II. Odredbe za uradnike, volonterje in certifikatiste, katerih izvedba je od službene pragmatike.

1. Vračunajoče doklade za uradnike VII. in VI. službenega razreda.
 2. Prehodne določbe za uradnike štatusa III.
 3. Adjutum za volonterje.
 4. Vračunanje službovanja certifikatistov.
- Za vse štiri odredbe se je rezerviralo znesek v skupni svoti II 290.000 K.

Nadalje namerava vlada, oziroma železniško ministrstvo izvesti še sledeče odredbe:

1. Več deputacijam za trdno obljubljeni zenačenje ostrin za poduradnike. Tega zenačenja bo deležnih okoli 3250 poduradnikov s krajšanjem od pol do 4 in pol let.
2. Zvišanje končne plače za slugo.
3. Nadalje se proučuje mezdna zboljšanja, ki se jih ima izvesti na razne predloge ravnatelj-

stev, in sicer deloma za posebno nujna, deloma za nujna in deloma za zaželjena. V to svrhu namerava železniško ministrstvo porabiti znesek 2.245.000 kron.

4. Končno že več deputacijam obljubljeni zboljšanje plačilnih napredovanj, za katere namerava železniško ministrstvo izdati znesek 860.000 kron.

V teh štirih točkah nameravana izvedba odredb bo stala znesek 3.850.000 kron. Če se temu prišteva svote za odredbe, ki so že izvedene, nastane skupna potreba 6.080.000 kron. Poudarjati je, da je bil ta znesek določen za leto 1913. Ker pa je železniško ministrstvo porabilo leta 1913 samo 3.000.000 kron, je pri osebju torej prihranilo ostalih 3.000.000 kron!

Tehnični pregled.

Brezzični brzovoz na vlak. Iz Njujorka se poroča: Po dolgotrajnih poskusih je Lackvanna-železnica sklenila v svojem obratu na vseh vlakih uvesti postaje za brezzični brzovoz. Pred kratkim je prvi s to novostjo opremljeni vlak sijajno prestal v praksi izvedeno poskušnjo. Med vožnjo je obolel sprevodnik in naznanilo se je potom brezzičnega brzovoz bliznji postaji, naj preskrbi nadomestovalca tako, da se je izmena izvršila brez vsake izgube časa. Tekom nadaljnje vožnje je vstopilo toliko potnikov, da je primanjkovalo prostora. Zopet se je med vožnjo oddalo bliznji postaji nalog, naj pripravi voz, da se ga pripne vlak. Brezzični aparati so se med vožnjo izvrstno obnesli in vsa dospela obvestila se je sprejelo brez težav. Priprava za brezzični brzovoz se nahaja v prednjem delu vlaka. Vsi vozovi imajo majhna, dva čevlja visoka ogrodja kot antene (priprave, po katerih prihaja električni tok iz zraka k aparatom in narobe). Brzovozni uslužbenec pa ima svoj prostor v posebnem oddelku na koncu drugega voza. Ameriški brzovozni nadzornik Foley, ki je bil pri prvi vožnji zraven, se je zelo laskavo izrekel o napravi, ki jo smatra odločilnim činiteljem za povečanje obratne varnosti. Izrazil je prepričanje, da bodo v kratkem vse večje železnice na svetu pri svojih brzovlakih uvedle brezzični brzovoz.

Načrt brzovozne železnice Dunaj-Brno. Da se znatno skrajša vožnja med Brnom in Dunajem, se je pojavil načrt, ki se ga utegne kmalu izvesti. Kot prva velika prekodelna električna železnica v Avstriji bo ta proga velikega pomena in vzbujala veliko zanimanje. Proga nove brzovozne železnice bo tekla iz Dunaja preko Floridsdorfa, Wolkersdorfa, Gammersdorfa, Nikolsburga in Dürnholza v Brno. Računa se, da se bo z električnimi lokomotivami doseglo hitrost 120 kilometrov na uro. Na ta način bodo brzovozniki prevozili progo iz Dunaja v Brno, vstevši vse potrebne postanke na medpostajah v manj kot dveh urah. Dunajska občina je načrtu naklonjena in je zagotovila oddajo električne sile iz svoje velike električne centrale.

Raznoterosti.

Davek na žganje. Po večletnem boju je bil v tork v državnem zboru sprejet davek na žganje po predlogih visoke vlade. Davek za liter čistega alkohola se zviša za petdeset vinarjev in zagovorniki tega simpatičnega tributa slave ta uspeh kot moralno zmago. Socialni demokrate, ki so se bojevali proti temu davku, pa so seveda nekulturni ljudje in pospeševalci pijančevanja, zagovorniki nemorale in zaščitniki vseh slabih strasti. Hinavščina tega moraliziranja ima pravi kapitalistični značaj. Pri davku na žganje so v prvi vrsti prizadeti kapitalistični interesi, vse drugo, kar navajajo njegovi zagovorniki pa je postranska stvar, ali pa sploh nima pomena. Ako bi se z žganjarskim davkom porazilo ali vsaj znatno omejilo pijančevanje, tedaj bi se res lahko pozabilo na vse slabe strani tega davka in še večje zvišanje bi bilo opravičljivo. Tedaj pa bi se alkoholni davek sam ubil, kajti če se špirit ne porabi, se tudi ne plačuje davek, ki je nanj naložen. Očitno je, da fiskus nima tega namena: z zvišanjem davka hoče povečati svoje dohodke in z njimi zamašiti usta deželnim upravam, ki kriče po saniranju financ. Dokler je dvakrat dve štiri, je nemogoče izpolniti obe zahtevi: Odpraviti pi-

jančevanje in povečati davčne dohodke. Sod je lahko poln ali pa prazen, na pol poln in na pol prazen ali poln in prazen obenem ne more biti. Če je država prepričana, da bo štela milijone od davka žganjarjev ne more verjeti, da bodo pijanci pili vodo. Zares kaže izkušnja, da ni podraževanje pijač nikakršno sredstvo za pospeševanje abstinence. Kdor se na drug način ne odvadi pijančevanja, pije podraženo pijačo, porabi za njo več denarja, pa prihrani še manj za kruh, za stanovanje, za družino in za kulturne potrebe, ali pa poseže po še slabši brozgi in se še bolj uničuje. Na vsak način je tak davek škodljiv ljudskemu zdravju, ljudski morali in ljudski kulturi. Ali za krinko moralnosti se reži prikrito kapitalistično dobičkarstvo; s plaščem ljubezni do treznega ljudstva, se pokriva ljubezen do večje denarne mošnje. Žganje špirta ne nosi velikim kapitalistom in veleagrarcem, ki se bavijo z njimi, le direktnega profita v kupčiji; iz davčnih dohodkov se plačujejo tem veleproducentom tudi ogromna darila v obliki bonifikacij kot nagrada za to, da razširjajo alkoholni strup v čim večjih množinah med ljudstvom. Visoka in večinoma tudi »plemenita« gospoda, ki je navdušena za velik davek, si prav tako malo želi abstinence kakor davčno žrelo, kajti pijančevanje je zlati vir njenih velikih direktnih in indirektnih dohodkov, katerim se kljub svojim etičnim nazorom ne odreko za nobeno ceno. Večina je odklonila socialno demokratični predlog, ki je zahteval, naj se odpravijo te premije za pospeševanje alkoholizma. Ta predlog pa bi bil veliko uspešnejše sredstvo za omejitev pijančevanja, kakor visoki davki. Premije so namreč vaba za veliko produkcijo špirta. Če bi odpadla ta velikanska darila, bi bilo verjetno, da bi se znatno skrčila fabrikacija špirta, in če se ne bi toliko »grenkega« in »zelenega« in »hudega« izdelalo in prodajalo, se ga tudi ne bi toliko popilo. Kjer nič ni, pravijo, da cesar ne vzame, in jeruša, katerega ne bi bilo, se tudi najhujši pijanec ne bi mogel nakravati in zastrupiti. Davek je zvišan darila se bodo plačevala dalje, pijančevalo se bo dalje; kaj resnega za boj proti alkoholni kugi pa ni hotela storiti državnozborska večina na noben način. Ker ni bilo mogoče preprečiti davčnega zvišanja, je sodrug dr. Remer predlagal, naj se porabi desetina dohodkov tega povišanega davka za boj zoper alkoholizem. Veliko bi se dalo doseči z ustanovitvijo zdravilišč za pijance, z ureditvijo jedilnic, v katerih se ne točijo alkoholne pijače, s podporami za pouk in za protialkoholno propagando. Na tak način delajo n. pr. v Švici, kjer so dosegli s tem sistemom prav lepe uspehe. Ali tam imajo resno voljo, da odpravijo pijančevanje, pri nas pa imajo le resno voljo, da napolnijo na račun pijancev državne in privatne kapitalistične blagajne. Boj zoper alkoholno kugo je bil v Avstriji resnično bolj potreben kakor v marsikateri drugi državi, ker ima alkoholizem pri nas toliko žrtev, da ga je smatrati za pravo ljudsko nevarnost. Ali če se že primeri, da pride ta ali oni minister na kongres abstinentov, čakamo zaman kakšnega resnega koraka od vladajočih krogov zoper to epidemijo. Drugod je pijanec predmet zdravljenja, pri nas je predmet izkoriščanja. Drugod izkušajo rešiti alkoholikarje, pri nas si mislijo: Ugonobi se, ampak si še na svetu, se daj izmolzti. Zvišali so davek pa dvigajo glavo, kakor da so storili nekaj velikega. Pošast alkoholne blaznosti pa se zadovoljno reži, ker ve, da se ji na ta način ne izpuši nobena žrtev iz krempljev, najbrže jih pa dobi še več v pest.

Lestvica tatvine. En ameriški socialistični list prinaša o tatvinah v današnjem družabnem redu »po božji volji« sledečo lestvico: Če ukradeš milijon dolarjev, si ženjalen človek in se te nagradi s spoštovanjem in častmi. Če ukradeš pol milijona si prebrisan, in o priliki se ti da takoj službo, kjer moreš še več ukrasti. Če ukradeš stotisoč, si spreten trgovec in poveriti se ti sme imetje ljudstva brez jamstva. Če ukradeš petdesettisoč, si bil nesrečen v špekulacijah in da se ti prilika, da imaš vdrugeč boljši uspeh. Če ukradeš 250.000 kron se te smatra krivim radi neurednosti in se te pomakne na višje mesto v upravnem svetu. Če ukradeš 10.000 kron, si si po »krivem prisvojit« last drugih in zaslužiš, da se te kaznuje. Če ukradeš 5000 K — je to poneverba. Pripadalo je večjim lopovom in kaznovan boš,

dokler se ne naučiš krasti zanje, a ne od njili. Če ukradeš 100 kron je lopovščina, in ti moraš v ječo. Če ukradeš 10 K. je to čisto navadna tatvina in — hajd s teboj v kaznilnico. Če pa ukradeš hleb kruha ker si bil lačen — si sovražnik naših svetih ustanov in ne zaslužiš, da živiš.

Po božji milosti. Skoraj za dobo človeškega življenja se je na Bavarskem vse vladne odredbe izvrševalo v imenu kralja Otona. Vsako sodniško obsodbo se je izreklo: V imenu kralja. Duševno stanje moža, s čegar imenom se je zadija desetletja krilo bavarsko politiko, pa je po drugem izreku preiskovalne komisije, ki je umobolnega moža obiskala v gradu Fürstenzied, sledeče:

»Smisel za snažnost in oskrbo telesa je popolnoma izgubil in skoraj z vsakim opravljanjem potrebe je v zvezi onečeanje telesa, obleke, sobe in dostikrat tudi postelje. Pod vplivom bolečastega strahu pred dotiko je Veličanstvo že kot princ skušal čim najdalje zadrževati opravljanje potrebe, ali pa je odpadke izpraznil v omare in predale. Že mnogo let pa se Veličanstvo ne dotakne klozeta ali kake druge primerne posode. V tem oziru je nekoliko sam sebi prepuščen bi Veličanstvo kmalu podivjalo, in vendar se Veličanstvo ljuto brani vseh očiščevalnih opravkov in vporabe kopelji.«

Ali ni to krvavo zasmehovanje »božje milosti«? Ali ne dokazuje duševno stanje sedaj odstavljenega kralja, kako smešna je takozvana »monarhična legenda«? — Po »Eisenbahnerju«.

Nenavadno sredstvo zoper pijančevanje. Ne-katere mestne uprave na Nizozemskem so uvedle zoper pijančevanje nenavadno sredstvo, ki pa dobro učinkuje. Sredstvo je za pijanca blagodejno, ampak precej ostro za prodajalce alkoholnih pijač. Ako zagleda stražnik na cesti moža, ki negotovih korakov kolovrati proti domu, pokliče voz, naloži v voz pijančka in peljeta se v policijski urad. Zdravnik pride in odloči, kdaj da lahko odpošljejo pijanca domov. Domov ne gre peš, temveč zopet ga odpelje izvošček. Prihodnji dan dobi gostilničar, pri katerem se je gost napil, račun za vožnji in zdravnika, ki ga mora nemudoma poravnati. Odkar veljajo te določbe zelo poenjuje pijančevanje.

Klerikalizem v Avstriji neprenehoma tarna, kako da je »cerkev« preganjana in zatirana in s tem sredstvom lovi povsod kaline na svoje politične limanice. V resnici se godi klerikalizmu in cerkvi tako dobro da bi vsi drugi ljudje smatrali ta svet za paradiz, če bi se jim le na pol tako dobro godilo. Človek pa ne bi bil prav nič nevoščljiv, če bi ugodnosti klerikalizma le njemu koristile, ne da bi drugim škodoval. Ali v Avstriji se pospešujejo interesi črne reakcije na račun drugih državljanov in zaradi klerikalnih privilegijev trpe pravice neklerikalnih ljudi. To kaže drastično slučaj, ki se je primeril v Dornbirnu na Predarlskem. Grof Hoensbroech, ki pozna jezuitizem prav dobro tudi iz lastne izkušnje, ker je bil sam član tega glasovitega reda, je hotel predavati o njegovi zgodovini. Taka predavanja pa črni gardi nikdar niso všeč in omdotni posvečeni škof Waitz je poizkusil, če ne bi bilo mogoče z duhovniškim vplivom premagati zakon. Komaj je bilo predavanje katero je hotelo prirediti neko znanstveno društvo, objavljeno, že je sklical pope iz vse dežele na zborovanje in tako sestavil tisti tribunal, ki naj bi po klerikalnih nazorih odločeval o vseh rečeh v nebesih in na zemlji. Seveda se razume, da je to sveto sodišče sklenilo, da grof Hoensbroech ne sme govoriti. Zakaj četudi predavatelj tonzuriranim gospodom ni naznanil, kaj da bo govoril, so vendar takoj ugenili da ni zgodovina jezuitskega reda nič za ljudi, ki slepo verujejo in katerim je treba za vsako ceno »ohraniti vero«. Ali ker ni v Avstriji nobenega zakona, ki bi dajal popom pravico, da odločujejo, kaj se sme predavati in kaj ne, se ne bi bilo treba vznemirjati zaradi njihovih konventiklov, in sveta jeza, brez katere očitno ne morejo živeti, bi se jim lahko privoščila. Ako bi ne imeli v Avstriji grofa Stürgkha in namestnikov njegove sorte. Na Tirolskem, s katerim je Predarlško politično združeno, gospoduje, odkar se je moral prejšnji namestnik umakniti, neki gospod Toggenburg, in oblasti morajo že poznati njegove nazore, drugače se ne bi bilo moglo zgoditi, da je bilo Hoensbroechovo predavanje pre-

povedano. Če gospodu Waitzu ni ljubo, da bi se govorilo o jezuitih, se pa ne sme govoriti. Kaj pomaga, da imamo v Avstriji društveni zakon, pisano varstvo državljanov pravic! Grof Stürgkh je bil nekdanj liberalcec, in to je dovolj tehten razlog, da imajo klerikalci zdaj večno žegnanje.

Iz organizacije.

Skupina Celje. Odbor te skupine prosi, da vsi člani prinesejo svoje članske knjižice in izkaznice blagajniku v pregled, ter da poravnajo zaostale prispevke in si s tem ohranijo svoje pravice.

Centralna personalna komisija drž. žel. Naznanjamo državnim železničarjem, da je na mesto sodr. Flaschbergerja, ki je odložil svoj mandat v centralni personalni komisiji, stopil namestnik sodr. Josip Kreuzer, sprevodnik v Trstu, ulica Edmondo de Amicis, 19, II. — Predloge za centralno komisijo naj se na predstoječi naslov pošlje najkasneje v prvi polovici februarja t. l., da se jih bo moglo pravočasno vložiti.

Poljčane. (Odhodnica.) Povodom premestitve dosedanjega predsednika tukajšnje vplačevalnice, sodruga Petroviča v Zagorje, zakličemo temu sodrugu pozdrav in mu želimo vse najboljše na njegovem novem mestu. Upamo, da bo tudi nadalje tako marljivo deloval za organizacijo kot je doslej. — **Poljčanski železničarji.**

Poročila o shodih.

Gorica I. Dne 14. decembra 1913 se je vršil ob 3. uri popoldne mnogoštevilno obiskan shod železničarjev proge Nabrežina-Kormin, v restavraciji »All' Armonia« v Gorici.

Dnevni red: Akcija avstrijskih železničarjev in poročilo o spomenici, predloženi upravi južne železnice.

Poročala sta tajnik sodr. Kopač v slovenskem in sodr. Golouh v italijanskem jeziku.

Sodruga Kopač je po enournem temeljitem izvajanju orisal stališče avstrijskih železničarjev in delovanje naše vlade, ki vedno skuša nižjim slojem železničarskih uslužbencev poslabšati njih gnotno stališče. Ako se ne bodo avstrijski železničarji pravočasno pobrigali, in svoje stališče energično zastopali, je pričakovati, da se jim s 1. majem 1914 njih stanje še bolj poslabša. Vlada in meščanski poslanci vseh barv so in bodo nadalje skušali delovati železničarjem v škodo. 38milijonski predlog posl. sodr. Tomschika so ti junaki preobračali toliko časa, da so istega znižali za 15 milijonov, katero svoto hoče vlada dati železničarskim uslužbencem v 3. letih »na obroke«! Službena pragmatika se kuje na vse načine in se jo hoče izvesti zopet na račun revnih slojev. Sodr. Kopač je nadalje poročal o spomenici, predloženi dne 2. decembra 1913 upravi južne železnice z jako skromnimi in pravičnimi zahtevami za vse železničarske uslužbence in kategorije, in sicer o povišanju mezd delavcem in o priboljških za nastavlence. Zavlačanja vseh teh splošnih zahtev so krive meščanske stranke, ki delujejo na podlagi zastarelega jim že prirojenega sistema na škodo delavstvu in splošnemu železničarskemu proletarijatu.

Predsednik je na to podal besedo s. Golouhu, ki je poročilo sodr. Kopača v italijanskem jeziku ponovil.

Sodruga Kopač je nadalje navzočim poročal o pomanjkanju vzajemnega delovanja med železniškimi uslužbenci in citiral dve postaji, kjer so organizirani sodrugi predlog enoglasno sprejeli in obljubili zastopati in zahtevati poboljške o službenem urniku, a ko je kontrolor na licu mesta iste vprašal, jim je žalibog srce upadlo. Nadalje je poročal o odklonjeni prošnji uslužbencev postaje Rubije-Sovodnje, katere uslužbenci so na podlagi po sili citiranih vzrokov, primorani se nadalje opravljati univerzalno postajno službovanje.

Predsednik je nato podal besedo s. Mozetiču, ki se je na podlagi poročila s. Kopača čudil grozni potrpežljivost od strani sodrugov. Dejal je: Vaše stališče se je očrtalo temeljito, s. Kopač in Golouh sta poročala in storila svojo dolžnost napram nam. Klečeplazstvo se od nas zahteva, z bičem se nam žuga, pripravljaj se nam v teku drugoga leta še večja razočaranja in prikrajšanja kakor smo jih dosedaj doživeli, polagoma se bode pri

nas udomačila ruska nagajka, potom katere se bode od naših, z zlatimi našitki opremljenih paš usilila pokorščina in vsak, ki se bode pritoževal, da mu kruli želodec radi nezadostno zavžite hrane, bode z nagajko obdelovan toliko časa, dokler želodec ne bo jenal kruliti. Gleda se, da bi se nam odvzelo še to, kar smo si potom organizacije s težkimi boji pridobili, skuša se nadafje na vseh koncih in krajih zagreniti nam življenje še bolj kakor je že. Od železniških uprav dobro in mastno plačani pandurji se ne sramujejo slabo in sramotno plačane sužnje kapitalistične klike priganjati pri delu, medtem, ko morajo isti z 2 K 50 v — k večjemu 3 K — na dan preskrbeti sebi in svoji družini potrebno hrano. Današnji družabni red je krut in brutalen. Največji škodljivci bednega proletarijata so narodnjaški voditelji vseh barv, ki tolažijo svoje ovce in kozle s potrpljenjem, vero in narodnjaškimi ideali itd. Ker se danes na tem shodu nahajamo slovenski in italijanski sodrugi, organizirani pri stranki, ki je proletarijatu že dokazala, da zna s praktično taktiko za istega vspešno delovati, smo mogli vendar priti do prepričanja, kaj nas čaka, oziroma kakega mnenja je naš satrapizem. Pridobili si ne bomo z lepo in s prošnjami nič zato bode treba z drugim orožjem početi. Naše, že neštetokrat predložene spomenice in prošnje na našo upravo so se zlasti v zadnjem času izkazale kot bob v steno. Raditega predlagam sledečo **resolucijo.**

Današnji javen železničarski shod protestira najodločneje proti sistematičnemu zavlačevanju ravnateljstva južne železnice potom personalnih komisij in delavskih odborov kakor tudi organizacije predloženih pritožb in zahtev.

Zbrani železničarji vseh kategorij zahtevajo nujno rešitev v spomenici z dne 2. decembra 1913 ravnateljstvu južne železnice predloženih zahtev vseh kategorij.

Za slučaj, da bi železniška uprava odklonila, ali pa zavlačevala izvršitev teh upravičenih zahtev, naj se nemudoma skliče izvrševalni odbor železničarske organizacije, ki naj sklene potrebne korake, da prisili upravo južne železnice, da že vendar enkrat reši zahteve prizadetih na progi Trst-Kormin.

Končno izjavlja shod, da je pripravljen, če je potrebno, proti železnici najradikalnejše konsekvence. Na drugi strani pa se bo izvršilo intenzivno agitacijo, da vstopi zadnji železničar v Splošno pravovarstveno in strokovno društvo za Avstrijo, ter s tem poveča moč, s katero hočemo prisiliti upravo, da vpošteva upravičene zahteve uslužbencev.

Resolucijo se je sestavilo in prečitano v slovenskem in italijanskem jeziku, pa kar je predsednik pozval navzoče, naj dobro premislijo, predno glasujejo. Po kratki pavzi je dal resolucijo na glasovanje, ki je bila soglasno sprejeta. Ko so bile rešene še nekatere druge zadeve, se je ob 7. uri zvečer zaključilo lepo uspel shod.

Borovnica. Dne 27. novembra 1913. se je vršil občni zbor tukajšnje skupine železničarjev. V novi odbor so izvoljeni sledeči sodrugi: Rozman Franc, predsednik; Mekinda Josip, podpredsednik; Supan Franc, zapisnikar; Štrumelj Franc, blagajnik; Hrovatin Ivan, knjižničar; Telban Jakob in Pavlovčič Josip, preglednika; namestnik blagajnika za progo Brezovica-Preserje-Borovnica, Verhovec Franc; za progo Borovnica-Verd-Logatec, Debevec Jakob; odborniki: Mivšk Ivan, Ogrin Ivan, Garin Franc in Troha Franc. — Člane skupine železničarjev na Borovnici pozivljamo, da naj čimprej vrnejo blagajniku članske knjižice v pregled. Vse dopise je poslati na Franca Rozmana žel. strežaja št. 663, Borovnica.

Trst. Dne 2. decembra 1913 se je vršil v Delavskem domu javen železničarski shod, ki je bil zelo dobro obiskan. K dnevnemu redu: Položaj železničarjev in njih zahteve, je poročal s. Kopač. Ožigosal je varčevalni sistem železniških uprav in podal poročilo o konferenci, ki se je vršila dne 15. in 16. novembra l. l. na Dumaju. Glede na gibanje državnih nastavljencev omenja, da so tudi ti prišli do spoznanja, da morajo hoditi tisto pot, ki jo hodimo mi, če hočejo kaj doseči. Nato omenja spomenico, ki so jo 6. avgusta l. l. vložili južni železničarji, katere zahteve — kar se tiče delavcev — so povečini že izpolnjene, dočim so nekatere točke, gelde na nastavljenost osebe, še neizpolnjene. Med temi je točka o zvišanju stana-

rinske in kraške doklade. Ob tej priliki je omenjal značilno dejstvo, da lastniki hiš v Trstu pustijo okoli 1500 stanovanj praznih samo zato, da ložje povišajo stanarino, na drugi strani pa sleparijo državo za najemniški davek. Če bi se to gospodo prisililo, da plačuje tudi od praznih stanovanj davek, bi jih gotovo raje oddala v najem, in stanovanjsko bedo bi se takoj nekoliko ublažilo.

Ko je omenil še razne druge stvari, ki so v škodo železničarjem, je prečital spomeniči, ki se ji predloži upravama obeh železnic (kar se je takoj drugi dan po shodu izvršilo.)

K predmetu je govorilo še več sodrugov, na kar se je soglasno sprejelo prečitani spomeniči.

K drugi točki dnevnega reda: Raznoterosti, je sodružica Gornikova obširno poročala o pomenu ženske organizacije za delavsko gibanje in pozivljala navzoče, da pospešujejo žensko organizacijo s tem, da ji privedejo svoje žene in hčere kot članice.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil lepo uspeli shod.

VRŠIJO SE SLEDEČI SHODI:

- V Celju, dne 15. januarja 1914.
- Na Pragerskem, dne 16. januarja 1914.
- V Ptuj, dne 17. januarja 1914.
- V Poljčanah, dne 18. januarja 1914 ob 4. uri popoldne.
- V Zidanem mostu, dne 19. januarja 1914, občni zbor.
- Konferenca prognih obhodnikov. 20. t. m. se vrši v Ljubljani, Resljeva cesta 22, ob 1. uri pop. konferenca prognih obhodnikov trž. ravnateljskega okraja juž. in drž. železnice, ob navzočnosti tajnika železničarske organizacije.

Književnost.

Žepni koledar 1914 za delavce sploh in prometne uslužbenke je izšel. Koledar ima zelo lično obliko in bogato vsebino. Zlasti mnogo zanimivega gradiva prinaša letošnji koledar za železničarje. Vsebinska je razvidna iz tozadavnega oglasa, ki ga priobčimo v današnji številki. Železničarjem toplo priporočamo, da si ga vsak kupi. Cena mu je 1 krona za komad.

Italijanščina za Slovence (italijanska slovnica in italijanski razgovori za samouke.) Lična knjižica (128 strani) je izšla v založbi Gorenjec & komp. v Trstu ulica Caserma 17 ter stane 1 K 20 vin. Sestavljen je na podlagi dolgoletnih izkušenj Ferdo pl. Kleinmayr, mestni učitelj v Trstu. Knjiga obsega dva dela. Prvi del knjige podaja pregleden in točen obris slovnice, ki je posebno točno izvedena glede izreke italijanskih besed. Pa tudi v drugem oziru se ugodno razlikuje od drugih enakih del. Nudi, kar je neobhodno potrebno za poznanje italijanske slovnice in ne opušča ničesar, kar je potrebno za pojasnilo. Drugi del knjige pa podaja celo vrsto dvogovorov za vsako priliko. Tem je dodan slovenski prevod. Knjiga je torej pisana v prvi vrsti za praktično rabo. Z ozirom na te ugodnosti priporočamo knjižico vsakomur, ki se želi poučiti v italijanščini. Dobiva se jo tudi v Železničarskem tajništvu v Trstu, ulica Madonnina 15.

Naznanila.

Volitve v lokalne komisije obratne bolniške blagajne c. kr. državnih železnic. Koncem decembra 1913 je potekla triletna funkcijska doba članov lokalnih komisij bolniške blagajne. V sled tega se bo v smislu § 31. pravil bolniške blagajne odredilo volitve za funkcijsko dobo 1914 do vštévši 1916.

Na vseh večjih postajah so lokalne komisije, sestojee iz šestih članov bolniške blagajne, izmed katerih pripadajo trije kategoriji poduradnikov in slug, trije pa kategoriji delavcev. V teh kategorijah morajo biti enakomerno zastopane glavne službene panoge: progovzdrževalna, prometna in komercijalna, potem delavniška in vlakopospeševalna služba.

Aktivno volilno pravico imajo vsi v okraju dotične lokalne komisije zaposleni člani brez razlike spola, pasivno pa tisti, ki so nastanjeni ob sedežu lokalne komisije. Volitve se vršijo pismenim potom z uradnimi glasovnicami, ter s svobodne in tajne in pod varstvom zakona z

dne 26. januarja 1907 drž. zak. št. 18 iz 1907 (volilno-varstveni zakon). Na glasovnice se sme prilepiti tudi tiskane listke z imeni kandidatov. Glasovnice se ne podpiše.

Na vsaki postaji, kjer ima lokalna komisija svoj sedež, morajo sodrugi postajenačelniku pravočasno naznaniti dva zaupnika, da se ju pritegne skrutiniju.

Pozivljamo torej sodruge tistih krajevnih skupin, kjer je sedež lokalne komisije, da se takoj sporazumejo s krajevnimi skupinami in vplačevalnicami dotičnega okrožja, da se izbere in po stavi zmožne kandidate za volitve v lokalno komisijo in razvije potrebno agitacijo. Pričakujemo, da bodo sodrugi storili vse za izvolitev naših kandidatov. Po končanih volitvah pa prosimo za poročila o agitaciji, predvsem pa o izidu volitev in razmerju glasov.

Pri tem povdarjamo, da morajo za stroške nalepnih in agitacijskih listkov prispevati vse prizadete skupine, in vplačevalnice, ki pripadajo v okrožje lokalne komisije.

Eksekutiva organiziranih železničarjev v Avstriji.

Zadružništvo.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

X. zadružno leto od 1. julija 1913 do 30. junija 1914.

Mesečni račun.

Razpečano blago.

Zadružna doba	1913/14	1912-1913	stopnjevanje.
Julij	K 261.590:35	117.755 85	143.834:50
Avgust	„ 280.064:71	122.047:42	158.017:29
September	„ 295.665 65	142.382:06	153.283:59
Oktober	„ 351.295 35	201.921:76	149.337:59
November	„ 345.033:23	210.598:68	134.370:73
	1.533.613:29	794.705 77	738.907:52

Člansko gibanje.

Vpisanih udov do 30. novembra 1913.	9635
„ „ „ 30. junija 1913	8055
Stopnjevanje v 5 mesecih	1580

Hranilni oddelek.

Stanje vlog do 30. novembra 1913	K 456.273:10
„ „ „ 30. junija 1913	310.966:58
Stopnjevanje v 5 mesecih	K 145.306:52

Od 1. julija do 30. novembra 1913 razdelilo se je v slučajih boleznih ter vdovam in sirotam K 6499 39

Od 1. julija do 30. novembra 1913 se je izdalo dividend K 75:88

Izkupiček skladišča oblek

(obsežen že v razgledu blaga od 1. julija do 30. nov.).

Oddelek konfekcija	K 66.035:20
„ manufaktura	52.917:30
„ obuvala	39.039:11
„ pokrivala	15.419:47
Skupno	K 173.465 08

Trst, dne 30. novembra 1913.

Vsebinska št. 23, z dne 1. decembra 1913.

Nova železniška vprašanja. Socialna revolucija. Capinski proletariat. Delavstvo in socializem. Volitve v lokalne komisije.

Članki: Odmere železniškega ministrstva. Dopisi: Trst, prosta luka. Gorica. Iz ljubljanske delavnice. Gorica, južni kol. Grahovo. Zagovornik železničarjev. Trst, južni kolodvor. Zveza — rešena. Grahovo. Med uslužbenci na ljubljanskem južnem kolodvoru.

Domače vesti: Iz lokalnega odbora bolniške blagajne drž. žel. Še bodemo plačevali.

Raznoterosti: Nikola Vukojevič. Družabni red po »božji« volji. Ogrska socialna demokracija. Strokovne organizacije na Hrvaškem leta 1912. Sijajna zmaga španskih rudarjev. Strančin zbor nemške soc. dem. stranke v Avstriji. Peta konferenca soc. dem. ženstva.

Inozemstvo: Državna oskrba za brezposelne. Socialistična zmaga v Italiji.

Poročila o shodih: Trst III., Trst I. Gorica II.

Naznanila uprave.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Pozor, sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči strankino glasilo

„ZARJA“

ki izhaja vsak dan od polu 11. dopoldne in stane naročnina

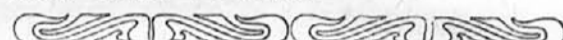
celoletna	K 21:60
polletna	K 10:80
četrtletna	K 5:40
mesečna	K 1:80
za inozemstvo celoletno	K 36:—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na »ZARJO«.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravištvu »Zarje« v Ljubljani.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 steklenica velja 20 vinarjev.

Naročila sprejema

Lekarna G. Piccoli, Ljubljana.

Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

::: Žepni :::

koledar

za delavce sploh in za prometne uslužbenke za navadno leto 1914.

Ta žepni koledar je jako primeren za vsakdanjo rabo. — Vsebinska: Koledar. — Dohodki in stroški. — Kolkovne lestvice. — Inozemske delarne vrednosti v kronski veljavi. — Množina razpredelnica. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebnih dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Poštni in brzojavni tarif. — Avgust Bebel (slika). — Obrtna nadzornišva v južnih avstrijskih deželah. — Avstrijske strokovne organizacije v letu 1912. — Obrtna sodišča v južnih avstrijskih deželah. — Produkcija v avstrijskih premogovnikih. — Letni premjki železničarjev. — Organizacija železničarjev. — Največja lokomotiva. — Koliko časa rabi brzojavka, da obkroži zemljo. — Naše orožje. — Nezgoda statistika avstrijskih železničarjev za leto 1911. — Bogastvo. — Najvišje železnice na svetu. — Bakanske železnice. — Opuščene železnice. — Drobiž. — Beležke za vsak dan v letu. — Oglasi. — Cena posameznim izvodom 1 K, po pošti 10 vinarjev. Z naročilom po pošti je najbolje poslati tudi denar, da se ne povečajo (s priporočilom) poštni stroški. Dobival se bo pri upravi „Zarje“ v Ljubljani in po zaupnikih na deželi.